

ЮГОЗАПАДЕН УНИВЕРСИТЕТ „НЕОФИТ РИЛСКИ“

СТАНОВИЩЕ

Настоящото становище е изготвено на основание на Заповед на Ректора на ЮЗУ „Неофит Рилски“ №1915/19.09.2025г. за определяне на научно жури по процедурата за публична защита на дисертационен труд за присъждане на ОНС „доктор“ по докторска програма „Организация и управление на социалните дейности“ в ПН 3.4 Социални дейности, 3. Социални, стопански и правни науки, и е в съответствие с изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България, Правилника за неговото прилагане, Закон за висшето образование, както и действащите Вътрешни правила на ЮЗУ „Неофит Рилски“.

Тема: „Социална работа с извършители на насилствени престъпления“.

Изготвил становището: Доц. д-р Наташа Ангелова, катедра „Психология“, Философски факултет, ЮЗУ „Неофит Рилски“.

Докторант: Пролет Атанасова Николова, катедра „Медико-социални науки“, Факултет по обществено здраве, здравни грижи и спорт, ЮЗУ „Неофит Рилски“.

Научен ръководител: Проф. д-р Васка Станчева-Попкостадинова, катедра „Медико-социални науки“, Факултет по обществено здраве, здравни грижи и спорт, ЮЗУ „Неофит Рилски“.

Дисертационният труд „Социална работа с извършители на насилствени престъпления“ е обсъден и предложен за публична защита от катедра „Медико-социални науки“ при Факултет по обществено здраве, здравни грижи и спорт, на ЮЗУ „Неофит Рилски“, всички документи са

предоставени в срок. Процедурата е в съответствие с изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България, Правилника за неговото прилагане, Закон за висшето образование, както и действащите Вътрешни правила на ЮЗУ „Неофит Рилски“.

Актуалност и значимост на темата: Темата, по която е работила докторантката е значима не само за пенитенциарните служби по отношение на организиране и изпълнение на дейността на служителите в звено „Социална работа”, но и има обществен аспект, тъй като е свързана с изграждане на умения за ресоциализация на извършители на насилствени престъпления. В психологически план насилствените престъпници се отличават с това, че в дълбинен план всяко престъпление извършват вследствие на определен конфликт, а самото престъпление се интерпретира като опит за разрешаване на този конфликт. Изследователите на насилствените престъпления са единодушни, че в повечето случаи тези вътрешни конфликти са следствие от непреработени психотравмени преживявания, генерирани в детството на извършителите. От тази гледна точка и повишената честота на случаи с малтретирани деца, представяни в публичното пространство, дисертацията е с потенциал да създаде силен обществен отзвук, тъй като научните доказателства верифицират именно това, което хората интуитивно са синтезирали в изказа „насилието поражда насилие”.

Докторската дисертация има изключителен принос към научната литература именно в това, че липсват данни за провеждането на подобни изследвания в България, а резултатите от настоящия дисертационен труд биха били полезни за въвеждане на нови практики и подходи за оптимизиране

ефективността на социалната и възпитателна работа в местата за лишаване от свобода.

Характеристика на научната и научно-приложната продукция на кандидата: Научният труд съдържа 167 страници, в които е разгърнато съдържанието чрез увод, три глави изложение, в което докторантката е представила съвременните изследвания по въпроса на прочването, дизайна на изследването си и статистически получените резултати за доказване на издигнатите хипотези. Докторантката е представила като самостоятелни части и основните изводи от изследването, както и препоръките, библиографията и приложенията. Резултатите са онагледени с 51 фигури и 14 таблици. Библиографията включва 153 източника, от които 43 на кирилица и 97 на латиница и 23 нормативни документи и стратегии.

Целта на докторантката е чрез този дисертационният труд да проучи основни аспекти от социалната работа в местата за лишени от свобода през призмата на инспекторите социална дейности и възпитателна работа и лишените от свобода, както и разпространението на неблагоприятни преживявания в детството и отражението им върху криминални прояви в зряла възраст при ЛСВ.

В научното изследване са взели участие 381 човека, от които 351 лишени от свобода и 35 инспектори „Социална дейност и възпитателна работа”. За целите на проучването са използвани 3 въпросника: два полуструктурирани въпросника, разработени за целта на проучването (за лишени от свобода и за инспектори за корекционно-възпитателна работа) и утвърден международен въпросник „Неблагоприятни преживявания в детството (ACE-IQ). Чрез тази впечатляваща извадка от изследвани лица, докторантката проучва връзката между неблагоприятните детски преживявания и престъпното поведение в зряла възраст.

Получените резултати впечатляват с това, че подчертават значимата връзка и потвърждават значителната роля на неблагоприятните детски преживявания (НПД) и склонността към насилствени престъпления. Тази зависимост е изведена и в международните изследвания, които показват, че преживявания като физическо и емоционално насилие в детството увеличават риска от агресивно поведение в зряла възраст. С изключителна ценност за труда и обществото е изводът от резултатите, че е налична силна статистически значима връзка между рецидивизма и преживените НПД, което подчертава значението на контрола и подкрепата след освобождаване. Анализите на докторантката показват, че по-големият брой неблагоприятни преживявания в детството водят до повторна престъпност. Докторантката разглежда периодът на пребиваване в местата за лишаване от свобода като критичен, тъй като без адекватна подкрепа рискът от рецидив остава висок. От друга страна, за да се избегне повторната престъпност и да се подпомогне рехабилитацията на лишените от свобода, е необходимо прилагане на целенасочени интервенции в местата за лишаване от свобода. Както правилно и съвсем компетентно заявява докторантката, най-добре е интервенциите да започнат в ранна възраст, използвайки различни училищни и социални програми, които биха способствали за преработване на психо-емоционалните травми, преживени в детско-юношеска възраст и по този начин намаляване на риска от насилие в бъдеще на младите хора.

Интересен, но и предвидим резултат е, че животът в дисфункционална среда е едно от най- широко разпространените НПД в изследваната извадка на лишените от свобода. Родителският развод е най-често срещаната семейна дисфункция – 39,8% докладват за раздяла или развод на родителите. Голяма част от респондентите са станали свидетели на домашно насилие повече от един път, като неблагоприятните преживявания до 18 годишна възраст често

се появяват заедно и голям дял от анкетираните съобщават за две или повече неблагоприятни преживявания, Сред по-значимите находки на научното изследване са резултатите, че ЛСВ са преживели физическо и емоционално насилие (телесни посегателства, както и неразбиране и пренебрегване на емоциите, които са преживявали). Около 40% от ЛСВ са подлагани на насилие в семейството или са били свидетели на насилие. Малък процент респонденти посочват, че никога не са били жертва на определени видове насилие, докато по-голям процент споделят за многократно или поне веднъж преживяно насилие.

Резултатите от проучването дават насоки за актуализиране на учебните програми за работа в пенитенциарни заведения за специалисти от помагащите професии.

Хипотезите се потвърждават, представените в дисертацията приноси имат научна стойност и публикациите са пряко свързани с темата на дисертацията и са отпечатани в научни издания.

Техническо изпълнение: Към представения за обсъждане труд бих отправила забележка по отношение на подреждане на статистически получените данни. Те би трябвало да бъдат представени съобразно изискванията за такъв тип научна продукция с подчертаване на значимостта на резултата за потвърждаване на хипотезите, тъй като е по-лесно възприемането на информацията.

Заклучение: Представеният научен труд показва, че докторант Пролет Атанасова Николова притежава познания по темата на дисертацията и добри компетенции в областта на социална работа с лишени от свобода. Смятам, че научната разработка отговаря на условията и реда за присъждане на

образователната и научната степен „доктор” по Закона за развитие на академичния състав в Република България, Правилника за прилагане на закона за развитие на академичния състав и Правилника за развитие на академичния състав на ЮЗУ „Неофит Рилски”.

Въз основа на изложеното по-горе приемам, че предложеният дисертационен труд *„Социална работа с извършители на насилствени престъпления”*, отговаря на изискванията, посочени в Закона за развитието на академичния състав в Република България. Поради това давам положителна оценка на дисертационния труд и предлагам на членовете на научното жури да подкрепят процедурата за присъждане на ОНС „доктор” по докторска програма „Организация и управление на социалните дейности” в ПН 3.4 Социални дейности на Пролет Атанасова Николова.

29.10.2025г.

гр. Благоевград

Подпис:

(доц.д-р Наташа Ангелова)

SOUTH-WEST UNIVERSITY "NEOPHIT RILSKI"

OPINION

This opinion was prepared on the basis of Order of the Rector of the South-West University "Neofit Rilski" No. 1915/19.09.2025 for the appointment of a scientific jury for the procedure for public defense of a dissertation for the award of the educational and scientific degree "doctor" in the doctoral program "Organization and Management of Social Activities" in professional field 3.4 Social Activities, 3. Social, Economic and Legal Sciences, and is in accordance with the requirements of the Act on the Development of Academic Staff in the Republic of Bulgaria, the Regulations for its Implementation, the Higher Education Act, as well as the current Internal Rules of the South-West University "Neofit Rilski".

Subject: "Social work with perpetrators of violent crimes"

Prepared by: Assoc. Prof. Dr. Natasha Angelova, Department of Psychology, Faculty of Philosophy, South-West University "Neofit Rilski".

Doctoral student: Prolet Atanasova Nikolova, Department of Medical and Social Sciences, Faculty of Public Health, Healthcare and Sports, South-West University "Neofit Rilski".

Scientific supervisor: Prof. Dr. Vaska Stancheva-Popkostadinova, Department of Medical and Social Sciences, Faculty of Public Health, Healthcare and Sports, South-West University "Neofit Rilski".

The dissertation "Social work with perpetrators of violent crimes" was discussed and proposed for public defense by the Department of Medical and Social Sciences at the Faculty of Public Health, Healthcare and Sport, of the South-West University "Neofit Rilski", all documents have been submitted on time. The

procedure is in accordance with the requirements of the Act on the Development of the Academic Staff in the Republic of Bulgaria, the Regulations for its Implementation, the Higher Education Act, as well as the current Internal Rules of the South-West University "Neofit Rilski".

Relevance and importance of the topic: The topic on which the doctoral student worked is significant not only for the penitentiary services in terms of organizing and implementing the activities of employees in the "Social Work" unit, but also has a social aspect, as it is related to building skills for the resocialization of perpetrators of violent crimes. Psychologically, violent criminals are distinguished by the fact that, in a deep sense, they commit every crime as a result of a certain conflict, and the crime itself is interpreted as an attempt to resolve this conflict. Researchers of violent crimes agree that in most cases these internal conflicts are a consequence of unprocessed psychotraumatic experiences generated in the childhood of the perpetrators. From this perspective and the increased frequency of cases of abused children presented in the social media, the dissertation has the potential to create a strong public resonance, as scientific evidence verifies precisely what people have intuitively synthesized in the statement "violence begets violence".

The doctoral dissertation makes an exceptional contribution to the scientific literature because there is a lack of data on the conduct of similar studies in Bulgaria, and the results of this dissertation would be useful for introducing new practices and approaches to optimizing the effectiveness of social and educational work in places of deprivation of liberty.

Characteristics of the candidate's scientific and applied scientific production: The scientific work contains 167 pages, in which the content is developed through an introduction, three chapters of an exposition, in which the

doctoral student presented contemporary research on the issue, the design of her research and the statistically obtained results to prove the hypotheses raised. The doctoral student presented as separate parts the main conclusions of the study, as well as the recommendations, bibliography and appendices. The results are illustrated with 51 figures and 14 tables. The bibliography includes 153 sources, of which 43 in Cyrillic and 97 in Latin, and 23 regulatory documents and strategies.

The goal of the doctoral student is, through this dissertation, to study basic aspects of social work in places of deprivation of liberty through the prism of inspectors of social activities and educational work and prisoners, as well as the prevalence of adverse childhood experiences and their impact on criminal behavior in adulthood in prisons.

381 people took part in the scientific study, of which 351 were prisoners and 35 inspectors of "Social Activity and Educational Work ". For the purposes of the study, 3 questionnaires were used: two semi-structured questionnaires developed for the purpose of the study (for prisoners and for inspectors of correctional and educational work) and an established international questionnaire "Adverse Childhood Experiences (ACE-IQ). Through this impressive sample of subjects, the doctoral student studies the relationship between adverse childhood experiences and criminal behavior in adulthood.

The results obtained are impressive in that they emphasize the significant relationship and confirm the significant role of adverse childhood experiences (ACE) and the tendency to commit violent crimes. This relationship has also been shown in international studies, which show that experiences such as physical and emotional abuse in childhood increase the risk of aggressive behavior in adulthood. Of exceptional value for the profession and society is the conclusion from the results that there is a strong statistically significant relationship between recidivism and experienced ACE, which emphasizes the importance of control and support

after release. The doctoral student's analyses show that a greater number of adverse childhood experiences lead to recidivism. The doctoral student considers the period of stay in places of imprisonment to be critical, since without adequate support the risk of recidivism remains high. On the other hand, in order to avoid recidivism and to support the rehabilitation of the prisoners, it is necessary to implement targeted interventions in places of imprisonment. As the doctoral student correctly and quite competently states, it is best for interventions to begin at an early age, using various school and social programs that would help process the psycho-emotional traumas experienced in childhood and adolescence and thus reduce the risk of violence in the future of young people.

An interesting, but also predictable result is that living in a dysfunctional environment is one of the most widespread ACE in the studied sample of prisoners. Parental divorce is the most common family dysfunction – 39.8% report separation or divorce of parents. A large proportion of respondents have witnessed domestic violence more than once, with adverse experiences up to the age of 18 often occurring together and a large proportion of respondents reporting two or more adverse experiences. Among the more significant findings of the scientific study are the results that the prisoners have experienced physical and emotional violence (physical assaults, as well as misunderstanding and neglect of the emotions they have experienced). About 40% of prisoners have been subjected to violence in the family or have witnessed violence. A small percentage of respondents indicate that they have never been a victim of certain types of violence, while a larger percentage share that they have experienced violence repeatedly or at least once.

The results of the study provide guidelines for updating curricula for work in penitentiary institutions for specialists from the helping professions.

The hypotheses are confirmed, the contributions presented in the dissertation have scientific value, and the publications are directly related to the topic of the dissertation and have been printed in scientific journals.

Technical performance: I would like to make a remark regarding the arrangement of the statistically obtained data in the work presented for discussion. They should be presented in accordance with the requirements for this type of scientific production, emphasizing the significance of the result for confirming the hypotheses, as it is easier to perceive the information.

Conclusion: The presented scientific work shows that doctoral student Prolet Atanasova Nikolova possesses knowledge on the topic of the dissertation and good competencies in the field of social work with prisoners. I believe that the scientific work meets the conditions and procedure for awarding the educational and scientific degree "doctor" under the Law on the Development of the Academic Staff in the Republic of Bulgaria, the Regulations for the Implementation of the Law on the Development of the Academic Staff and the Regulations for the Development of the Academic Staff of the South-West University "Neofit Rilski".

Based on the above, I accept that the proposed dissertation "Social work with perpetrators of violent crimes" meets the requirements specified in the Act on the Development of Academic Staff in the Republic of Bulgaria. Therefore, I give a positive assessment of the dissertation and propose to the members of the scientific jury to support the procedure for awarding "doctor" degree in the doctoral program "Organization and Management of Social Activities" in 3.4 Social Activities to Prolet Atanasova Nikolova.

29.10.2025.

Signature:

Blagoevgrad

(assoc. prof. Natasha Angelova, Ph.D.)